

Nr 370.

Godkänd av första kammaren den 14 juni 1935.

Godkänd av andra kammaren den 14 juni 1935.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. jämte i dessa ämnen väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 152.)

TILL KONUNGEN.

I den till riksdagen avlätna, den 4 januari 1935 dagtecknade propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1935/1936 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 21 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1935/1936 beräkna ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avläten, den 5 april 1935 dagtecknad proposition, nr 231, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels till statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1935/1936 anvisa ett reservationsanslag av 4,500,000 kronor;

dels ock godkänna av departementschefen förordad ändring i grunderna för användningen av i propositionen omförmälda anslag till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har riksdagen till behandling förehaft, bland andra, följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, I: 345 och II: 630, vari hemställts, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 231 angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m., ville medgiva, att Kungl. Maj:t må disponera den behållning, som uppstått å det av 1934 års riksdag för gråbergsbrytning i Kiirunavaara beviljade reservationsanslaget å 2 mil-

joner kronor och som vid februari månads utgång uppgick till ungefär 1,055,000 kronor, till bekostande eller understödjande av i motionen angivna arbetsföretag och malmförädlingsförsök i den mån de efter Kungl. Maj:ts prövning befinnas lämpade att i första hand bereda ökade arbetstillfällen för de ännu endast på halv tid arbetande malmfältsarbetarna och därtill kunna vara ägnade att bereda ökad avsättning för den hittills mera svårsålda malmullen från Gällivare malmberg och därmed ökad brytning vid detta fält, varigenom även en viss malmfrakt över Luleå säkerställs,

dels ock en motion, II: 627, däri hemställts, att riksdagen må medgiva, att av anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten m. m. skäligen belopp må av Kungl. Maj:t anvisas för bevarandet av inhemsk flygindustri verksamhet.

För innevarande budgetår har till statliga beredskapsarbeten anvisats ett anslag av 3,000,000 kronor. Vidare har av riksdagen anvisats dels ett anslag av 3,000,000 kronor till bidrag till kommunala beredskapsarbeten, dels ock ett anslag av 4,000,000 kronor till lån till sådana arbeten.

Såsom förut angivits, har Kungl. Maj:t för nästa budgetår äskat ett gemensamt anslag, att disponeras för såväl statliga som kommunala beredskapsarbeten. Anslaget belopp har föreslagits till 4,500,000 kronor. Enligt departementschefens uttalande skulle anslaget användas enligt samma grunder, som gälla för de för innevarande budgetår anvisade anslagen till statliga och kommunala beredskapsarbeten.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende har riksdagen icke haft annat att erinra, än att anslaget belopp bestämts till 3,000,000 kronor. Av detta belopp må 20,000 kronor användas till täckande av ytterligare kostnader för upprensning av norra inloppet till Fårösund.

I motionen II: 627 har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att av anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten finge av Kungl. Maj:t anvisas skäligen belopp för bevarandet av inhemsk flygindustri. Av motiveringen till motionen framgår, att med motionen särskilt åsyftats en i Stockholm av ingenjören Edmund Sparmann bedriven konstruktionsbyrå och flygmaskinsverkstad, vilken firma visat sig vara i stånd att frambringa en tekniskt högtstående konstruktion. Risk föreläge emellertid enligt motionen för att denna verksamhet nödgades upphöra, vilket bland annat skulle medföra, att dess tekniskt högt skolade personal ej kunde bevaras åt landet.

I likhet med vad i motionen framhållits, har riksdagen ansett, att det är av vikt, att företag, som syfta till en på inhemsk konstruktionsverksamhet baserad flygmaskinsindustri, i händelse av behov röna uppmuntran från statsmakternas sida. Det har för den skull syntts riksdagen böra tagas under övervägande, huruvida icke staten genom beställning av flygmaskiner, att förslagsvis användas såsom övningsmaskiner inom försvarsväsendet, borde giva det i motionen angivna företaget det stöd, varav det synes vara i behov. Riksdagen har emellertid ställt sig tvekan inför förslaget att för detta ändamål disponera anslaget till statliga och kommunala beredskapsarbeten. Det har

förefallit riksdagen lämpligare att å riksstaten under femte huvudtiteln upptaga ett särskilt anslag till statsbeställningar, att av Kungl. Maj:t disponeras för ifrågavarande och andra ändamål efter i huvudsak samma grunder, som gälla för de av riksdagen tidigare till statsbeställningar anvisade medlen. Anslagets belopp har riksdagen bestämt till 500,000 kronor.

De synpunkter och uppslag, som i de likalydande motionerna I: 345 och II: 630 framförts, hava synts riksdagen böra komma under övervägande. Det har emellertid icke varit möjligt för riksdagen att, innan närmare utredning verkställts, taga ställning till de i motionerna berörda frågorna av teknisk och ekonomisk art. Riksdagen får för den skull hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t, sedan vederbörande intressenter inkommit med framställning i ämnet, efter verkställd utredning vidtager de åtgärder, som befinnas erforderliga, därvid å anslaget till gråbergsbrytning förefintlig reservation må av Kungl. Maj:t för ändamålet disponeras, på sätt som befinnes lämpligt.

För budgetåret 1933/1934 anvisades dels ett anslag av 10,000,000 kronor till lån till främjande av enskild företagsamhet, dels ock ett anslag av 3,500,000 kronor till subventioner till främjande av enskild företagsamhet. Därefter har för innevarande budgetår till lån för sagda ändamål anvisats ett anslag av 3,000,000 kronor. Vidare medgav föregående års riksdag, att Kungl. Maj:t finge av sistnämnda anslag disponera ett belopp av 500,000 kronor till lån för understödjande av utvidgning eller startande av företag.

För nästa budgetår har Kungl. Maj:t hemställt, att av förefintliga reservationer å förenämnda anslag finge användas högst 2,500,000 kronor för understödjande genom lån eller subventioner av utvidgning eller startande av företag.

Departementschefen har i anslutning härtill erinrat om de utredningar, som påginge i syfte att inom de av depressionen svårast drabbade landsdelarna bereda nya sysselsättningsmöjligheter åt befolkningen. Åtgärder av innebörd att i dylika landsdelar skapa nya anläggningar kunde, framhåller departementschefen, förutses i jämförelsevis stor utsträckning påkalla ekonomisk medverkan från statens sida. Det vore enligt departementschefen under dessa omständigheter av vikt, att Kungl. Maj:t disponerade medel för att kunna lämna erforderligt bistånd. Dock borde, påpekar departementschefen, självfallet tillses, att sådana företag icke startades, som kunde befaras konkurrera ut eller medföra menliga verkningar för redan bestående företag.

Under hänvisning till vad departementschefen sålunda anfört har riksdagen funnit sig böra i princip bifalla Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende. Riksdagen har emellertid ansett, att det ifrågasatta beloppet utan olägenhet kan begränsas till 1,500,000 kronor. Utöver de synpunkter, som departementschefen framhållit och som jämväl riksdagen ansett böra beaktas vid dispositionen av nämnda belopp, har riksdagen endast velat giva uttryck åt den uppfattningen, att statens bistånd i förevarande hänseende måste läm-

nas under sådana former, att statsmakterna varken formellt eller reellt bliva bundna för ytterligare stödåtgärder gentemot de företag, som bispringas.

Under återopande av det anförda får riksdagen alltså anmäla,

I:o) att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och förenämnda motion II: 627 för budgetåret 1935/1936 under femte huvudtiteln anvisat

dels till Statsbeställningar ett reservationsanslag av 500,000 kronor;

dels ock till Statliga och kommunala beredskapsarbeten ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor;

II:o) att riksdagen godkänt de i propositionen förordade ändringarna i grunderna för användningen av anslagen till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet, dock med iakttagande av vad riksdagen ovan anförts; samt

III:o) att riksdagen i anledning av förenämnda motioner, I: 345 och II: 630, beslutat hos Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av de åtgärder, som, enligt vad riksdagen ovan anförts, må finnas erforderliga för beredande av ytterligare arbetstillfällen för de norrländska malmfältsarbetarna m. m.

Stockholm den 14 juni 1935.

Med undersåtlig vördnad.
